

Nieuwbouw Herlaarhof door EGM architecten is gewoon wonen voor een bijzondere doelgroep

Klinische kinder- en jeugdpsychiatrie in intieme, huiselijke sfeer

Herlaarhof in Vught zet een nieuwe standaard voor klinische zorg aan kinderen en jongeren in de psychiatrie. De nieuwbouw brengt de jonge cliënten meer privacy en een omgeving waarin zo normaal mogelijk wonen centraal staat. "Zo kunnen zij veel sneller terug in balans komen", stelt directeur van Herlaarhof Rita van de Wouw. "Met haar ontwerp heeft EGM architecten de juiste omstandigheden gecreëerd voor snelle terugkeer van kinderen naar hun vertrouwde thuissituatie. En dat is waar het in ons werk uiteindelijk om draait."

Vanaf de ventweg langs de A2 tussen 's-Hertogenbosch en Eindhoven schemert een groepje huizen door de bosschage heen. Toevallige passanten kunnen er zomaar een nieuwe wijk of een bescheiden vakantiepark in zien. Tot zij beseffen naar welk terrein zij kijken: de lommerrijke grond van de Reinier van Arkelgroep, moederorganisatie van Herlaarhof in Vught. De huizen met blankhouten lamellen op de gevels en zinken puntaken vormen de nieuwe behuizing voor klinische behandeling van kinderen en jongeren met een psychiatrische hulpvraag. Dit is, met andere woorden, klinische jeugdpsychiatrie vermomd als kindvriendelijke woonwijk.

Het idee achter de door EGM architecten ontworpen nieuwbouw is de unieke visie van Herlaarhof op psychiatrische zorg aan kinderen. Directeur Rita van de Wouw: "Kinderen die gebruikmaken van onze

faciliteiten zijn snel overprikkeld. Zij hebben meer ruimte en privacy nodig dan gemiddeld. Dit konden we niet bieden in onze bestaande gebouwen, ook niet na renovatie. Daarom hebben we gekozen voor nieuwbouw. Dat gaf tevens de kans voorzieningen te treffen die zo goed mogelijk de huiselijke situatie van de jonge cliënten nabootsen: eenpersoonskamers,

eigen toilet en douche en gezamenlijke ruimtes verdeeld in meerdere deelgebieden, zoals keuken, zithoek en atelier. De kinderen en jongeren voelen zich beschermd en kunnen zich makkelijk terugtrekken. We zien nu al dat dit leidt tot minder irritaties en ruzies. Die rust bespoedigt de behandeling."

Zorgvuldig kleurgebruik zorgt binnen en buiten voor herkenbaarheid.

Zorgvuldige detaillering van de huizen met blankhouten lamellen en zinken puntedaken.

Gewoon

Slechts drie procent van alle behandelingen van Herlaarhof is klinisch. “Toch blijven we deze vorm van zorg aanbieden”, zegt Van de Wouw overtuigd. “Er blijft altijd een kleine groep kinderen die tijdelijk een andere plek dan thuis nodig heeft, een plek waar zij onder de beste omstandigheden de juiste zorg krijgen. Een kind uit huis halen is een grote stap voor kinderen en hun ouders. Wij zijn het aan hen verplicht deze opvang zo goed mogelijk te verzorgen.”

Daarop is de nieuwbouw van Herlaarhof toegespitst: zij biedt kleinschalige onderkomens met elk een eigen gezicht, die de zorgverlening ondersteunen en aanvullen. Projectarchitect Chico Leufkens van EGM architecten ontwierp vier geschakelde vier-onder-één-kapwoningen en een crisisafdeling die tezamen een woonerf vormen in een groene, bosrijke omgeving. Elk huis heeft een eigen afgesloten voor- en achtertuin en via zorgvuldig kleurgebruik is elke woning van buitenaf duidelijk herkenbaar. Ook heeft ieder huis qua interieur een eigen gezicht en karakter.

“Het unieke aan deze nieuwbouw is het uitgangspunt dat de kinderen zo gewoon mogelijk kunnen wonen”, vertelt extern projectbegeleider Ronald Voogt. “Veel centra voelen als een kil behandelingsinstituut. Herlaarhof distantieert zich daarvan: de nieuwbouw straalt in alles uit dat de kinderen hier normaal wonen. Het bijzondere is daarbij, dat alle voorzieningen voor intramurale behandeling aanwezig zijn, maar dan volledig uit het zicht weggewerkt.”

“Daarmee zijn dit gewone woningen”, zegt Leufkens. Lachend: “Maar gewoon met heel speciale eisen en oplossingen. Het is qua uiterlijk een kruising tussen

een woonhuis en een vakantiewoning.” Vorm en indeling zijn mede tot stand gekomen met behulp van de cliënten. Zij hebben kenbaar gemaakt wat zij belangrijk vinden: geen kantoor van de groepsleiding in huiskamers, eenpersoonskamers, een eigen douche en toilet, zonne-energie, duurzame bouw en schuine daken, zodat een bal die op het dak is beland er makkelijk vanaf rolt. Leufkens: “In het hele proces heeft die wensenlijst steeds naast ons gelegen om te verifiëren dat we echt bouwden aan iets waaraan de kinderen behoefte hebben.” ➤

Blankhouten latten beschermen de hoeken en vormen een rode draad.

Slaapverdieping.

Zithoek met aangrenzend atelier.

Heldere en overzichtelijke indeling.

Bijzonder

Ondanks de uitstraling van een gewoon woonwijkje, heeft elk huis toch ook het complete arsenaal aan bijzondere voorzieningen dat nodig is om de zorg aan deze cliënten in goede banen te leiden. Zo zijn er bewakingscamera's, uitluisterapparatuur en elektronische sloten. Ook is de gebruikelijke techniek en elektra aanwezig.

“Om alles uit het zicht te houden, zijn kabels en leidingen in de vloeren gegoten. Nergens zijn er verlaagde plafonds. Toen we beton gingen storten, zag het zwart van de bedrading”, vertelt Leufkens, nog steeds onder de indruk.

Ook bijzonder is de inrichting. Henk Visser, projectleider nieuwbouw vanuit Herlaarhof: “De natuurlijke neiging is overal slagvast materiaal te gebruiken. Maar in de praktijk blijkt dat de meest robuuste materialen agressie oproepen. Wij hebben expliciet gekozen voor meer schadegevoelige materialen en deze af en toe te vervangen.” Soms was zelfs een esthetische oplossing mogelijk. “Zo zijn er blankhouten latten tegen kozijnen en deurposten geplaatst. Zij beschermen de hoeken, en vormen een rode draad in de aankleding van de woningen.”

EGM ARCHITECTEN ONTWERPT GEZONDE GEBOUWEN VOOR DE GEZONDHEIDSZORG
 SAMEN MET EGM ADVISEURS DE ONMISBARE SCHAKEL TUSSEN ONTWERP EN UITVOERING

EGM adviseurs is een adviesbureau voor bouwtechnische vraagstukken met experts op ieder vakgebied en advies op maat gedurende alle fasen van het bouwproces. De adviseurs helpen opdrachtgevers bij het verwezenlijken van hun ambities op het gebied van duurzaamheid en bij het beantwoorden en oplossen van kwesties over bouwfysica, bouwpathologie, veiligheid en gezondheidsplannen. Tevens leveren zij kostenramingen en bestekken en worden ze ingeschakeld voor bouwtoezicht en bouwdirectie.

EGM adviseurs heeft uitgebreide ervaring opgebouwd in zeer uiteenlopende projecten, van advies voor kleinschalige gebouwen tot ingewikkelde projecten als grootschalige ziekenhuizen. Door betrokkenheid in een zo vroeg mogelijk stadium van het ontwerpproces kunnen ze inzicht geven in de mogelijke knelpunten, zodat deze al in een vroeg stadium voorkomen kunnen worden. Dit alles met als doel een goed gebouw door een optimale integratie van alle vakgebieden in het ontwerp.

De expertise opgedaan in deze verschillende projecten leidt er tevens toe dat EGM adviseurs regelmatig bijdraagt aan normontwikkeling en diverse onderzoeken.

Postbus 298, 3300 AG Dordrecht
 T 078 - 633 06 60
www.egm.nl

www.egmadviseurs.nl
 BREEAM-expert
 ISO 14001

“Belangrijk uitgangspunt voor het interieurontwerp was dat materialen geen harde, maar een vriendelijke doch robuuste uitstraling zouden moeten hebben. Dat hebben we tot in detail doorgevoerd”, aldus Erik Pijnacker, interieurarchitect van EGM architecten. Dergelijke fraaie oplossingen waren mogelijk omdat EGM zowel de architect als de interieurarchitect leverde. Visser: “Dat betekende korte lijnen en ontwerpers die goed op elkaar zijn ingespeeld. Er was nooit sprake van tegenstrijdigheden in de visie op het interieur en het totaalontwerp. Voor ons is dat ideaal werken.”

Begrijpen wat goed is voor cliënt

In het ontwerp is de grens van het mogelijke opgezocht: Leufkens spendeerde meer dan de helft van zijn tijd om dingen onzichtbaar te maken. Dat staat enigszins op gespannen voet met de flexibiliteit. “Maar dat nemen we graag voor lief”, antwoordt Visser. “Ik krijg namelijk enthousiaste reacties van medewerkers, cliënten en hun ouders.” Directeur Van de Wouw vult aan: “Onze cliënten wonen in een prettige woonomgeving en onze medewerkers hebben een goede werkplek. Het ontwerp van EGM straalt rust uit

en is tegelijk mooi en vrolijk. Het idee van een wijkje is erg goed geslaagd, want zo is er harmonie gekomen tussen bebouwing en omgeving. Zeker als het niet zo lekker met je gaat, is het ongelooflijk belangrijk buiten te zijn en te kunnen spelen, maar ook een eigen plek te hebben om je terug te trekken. EGM heeft ons dat geleverd.” ■

Nieuwbouw Herlaarhof in het kort

De Reinier van Arkelgroep is een zorginstelling voor mensen met psychiatrische problemen. Herlaarhof richt zich op de behandeling van kinderen en jongeren tot 23 jaar met een psychiatrische stoornis. Ook is er nieuw gebouwd, 24 plaatsen, voor kinderen en jongeren tot 23 jaar met een lichte verstandelijke beperking in combinatie met psychiatrische problematiek. Herlaarhof biedt voornamelijk poliklinische zorg, maar voor drie procent van de cliënten is dagopvang en klinische zorg nodig. Dit biedt Herlaarhof op Zorgpark Voorburg in Vught. Hier is ook een school voor speciaal onderwijs aanwezig.

De bestaande bebouwing van Herlaarhof is ruim veertig jaar oud. Het poliklinische behandelhuis en het stafgebouw blijven gehandhaafd, evenals de gesloten crisisafdeling, twee woongebouwen en de school. De oude klinische afdeling wordt gesloopt en vervangen door nieuwbouw naar ontwerp van EGM architecten. Deze nieuwbouw, waar kinderen in principe zes dagen per week verblijven, bestaat uit vier geschakelde vier-onder-één-kapwoningen en een crisisafdeling met een BOPZ-status bijzondere opnemingen in psychiatrische inrichtingen voor cliënten met een inbewaringstelling (IBS) of een rechterlijke machtiging (RM).

In de opzet van het terrein is rekening gehouden met mogelijke uitbreiding met meer geschakelde vier-onder-één-kapwoningen.

Individuele slaapkamer met mee-ontworpen bed- en bureaumeubel.

Jongeren voelen zich beschermd en kunnen zich gemakkelijk terugtrekken.

FEITEN EN CIJFERS

PROJECT: Herlaarhof, Vught

Opdrachtgever: Reinier van Arkelgroep

Architect: EGM architecten, Dordrecht

Interieurarchitect: EGM architecten, Dordrecht

Los meubilair: Lensen, Zaltbommel

Start bouw: 9 september 2013

Bouwkundige oplevering: 23 juli 2014

Ingebruikname: 24 augustus 2014

Bouwkosten inclusief installaties:

€ 4.5 miljoen exclusief btw